

ARİF OLAN ANLAR

ARİF ANLAR

İslam ve Laiklik

Dinlerin, inançlara, tanrılara ibadet'e ve öbür dünyaya yönelik kuralları, ağırlıklı olarak insanları "**iyi insan - iyi kul**" olmaya yönlendirdikleri için, tarih boyunca toplumların genel ahlak kuralları ve devlet yasaları ile çelişme-miş, aksine daima uyumlu olmuşlardır.

MAYA dergisinin Mart 2006-239 sayısında "**İslamın Gerçeği**" başlıklı yazıma, "**Diyanet İşleri Başkanlığı onaylı, uzman din adamlarının yorumları ile destekli Türkçe kur'anları okuyan her normal insan, islam dinini doğrudan ve asıl kaynağından öğrenebilir, zira kur'an içeriğinde, kur'anın, insanların uyarılmaları ve öğüt alabilmeleri amacıyla apaçık indirildiği defalarca ve çok net bir şekilde belirtilmiştir**" tesbiti ile başlanılmış, sonra da, "**İslam da dinsel sorumluluk**" konusu ele alınmış idi.

Şimdi gene aynı mantık ve bilgi ışığında, islamın laiklik karşısındaki konumunu ve islamın laiklik ile bağdaşabilirliğini, gene kuran kaynaklı olarak irdeleyeceğim.

Konuya doğal olarak ve öncelikle laikliğin çağdaş bir yorumu ile girmek gerekir.

Laiklik, en kısa ve yaygın tanımı ile "**din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması ve dinin insanların özel yaşamlarına bırakılarak, devletlerin herhangi bir dine ait kurallarla değil, içinde yaşanılan çağın gerektirdiği, tüm din ve inançlar karşısında tarafsız evrensel hukuk kuralları ile yönetilmesi**" demektir.

Bu tanımlamanın insana dönük yönünü de, "**laiklik, bir insanın özel ve moral yaşamında inancına göre özgürce yaşaması, ancak kamusal yaşamında, vatandaşlık bağı ile bağlı olduğu devletin, tüm din ve inançlar karşısında tarafsız, çağın hukuk normlarına göre oluşmuş yasalarına göre yaşamayı kabul etmesidir**" diye ifade edebiliriz.

Bu iki yönlü tanımlamanın sentezi ile de ortaya laik devletin tanımı çıkar: "**Laik devlet, vatandaşlarının özel ve moral yaşamlarında, inandıkları gibi yaşamalarını koruma altına alan, ancak kamusal yaşamda hiçbir din ve inanca ait kuralların ve simgelerin geçerli olmasına izin vermeden, sadece çağın gerektirdiği hukuk kurallarının geçerli olmasını sağlayan devlettir.**"

İnsanlık tarihinin en büyük sosyal evrimlerinden birisini oluşturan laikliğin dayandığı bilimsel gerçek şudur.

Tüm dinler, bir takım kuralları ile insanla tanrılar arasındaki ilişkileri ve ölüm sonrası yaşamı bir başka gurup kurallar ile de, insanın bu dünyadaki toplumsal ve kamusal yaşamını düzenlerler.

Ancak, dinlerin bu dünyayı ve kamusal yaşamı düzenlemeye yönelik kuralları ise, "**değişmez doğru**" nitelikleri nedeniyle, tarih boyunca, insanlığın sosyo-ekonomik gelişimi karşısında yetersiz, aykırı ve sonuçta çağdışı kalmışlardır ve bu nedenle de, değişmeleri, olamıyorsa uygulamadan kalkmaları gereği doğmuştur.

Bu yazının amacı da, kuran'da yer alan, ancak günümüz çağdaş yaşam anlayışı ve çağdaş hukuk ilkeleri ile bağdaşmaları söz konusu olamayacak, "**bu dünyayı ve kamusal alanı düzenlemeye yönelik**" ayetleri tek tek ortaya koymaktır.

Ancak, burada da, konuya girerken bir hususu vurgulamak gerekir, bu yazı, kuran-laiklik ilişkilerinin tamamını ortaya koyan bir yazı değildir.

Benim incelemelerim sonunda, kuran'da bulduğum ve laik ve çağdaş yaşam ile ilgili gördüğüm ayetlerin dökümüdür bu yazı.

Dahası, benzer ayetler arasında da (mecburen) seçmeler yapılmış ve ayetlerin bazen, tamamı değil, konuyu ilgilendiren kısımları alınmıştır.

Bu girişten sonra, gene benim tarafımdan yapılmış bir guruplandırma içinde, ilgili ayetlere ve yorumlarıma geçebiliriz.

Kuran'da kadın

Nur 31: Mümin kadınlara söyle, gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar. Görünen kısımları hariç olmak üzere zinetlerini teşhir etmesinler, baş örtülerini yakalarının üzerine kadar örtsünler.

Ahzap 59: Ey Peygamber, eşlerine, kızlarına ve mümin kadınlara (dışarı çıktıklarında) dış örtülerini üzerlerine almalarını söyle.

Nisa 34: Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması nedeniyle ve mallarından harcama yaptıkları için, erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur, onun için iyi kadınlar itaatkar olurlar, gizliyi (namuslarını) korurlar... itaatsizlik gösteren kadınlara önce öğüt verin, sonra yataklarında yalnız bırakın, gene yola gelmezlerse dövün...

Nisa 11: Mirasda, erkek çocuklara, kız çocuklarının iki katı pay düşer.

Bakara 282: Şahitlik için iki erkek gerekir, iki erkek yoksa, bir erkeğin yerine iki kadın olabilir.

YORUM:

Kuran, çok açık bir şekilde, erkeklere hitap eden ve kadını erkeğin emrinde ve altında kabul eden bir bakış açısına sahiptir.

Kuran, her ne kadar, getirdiği hükümlerle, kendinden önceki döneme göre kadınlar için daha ileri bir statü öngörmüş ise de, 600'lü yıllara göre ileri olabilen mevcut hükümlerin, her türlü ayrımcılığın reddedildiği çağımızda da geçerli olabilmeleri mümkün değildir.

Kadının örtünme zorunluluğuna gelince, kuşkusuz ki bu hüküm bireye dönük bir emirdir, ancak, laiklik gereği, hiç bir dine ait kuralın veya simgenin var olmayacağı kamusal bir alanda veya belirli kıyafetlerin gerekli olduğu bir ortamda, bu hükmün katı bir şekilde uygulanması söz konusu olamaz.

Kaldı ki, şeriat ağırlıklı tüm islam toplumlarında bu örtünme zorunluluğu, inansın inanmasın, tüm kadınlara dayatılmaktadır.

Aynı şekilde kadının mirastan yarım pay alması, iki kadının şahitliğinin bir erkeğe denk kabul edilmesi ve erkeğe eşini dövebilme hakkının tanınması gibi hükümlerin, çağdaş hukuk anlayışında yer alabilmeleri mümkün değildir.

Kuran'da evlilik ve boşanma

Nisa 3: Beğendiğiniz ve size helal olan kadınlardan dörde kadar alabilirsiniz, haksızlık yapmaktan korkarsanız bir tane alın ya da sahip olduğunuz cariyelerle yetinin.

Talak 1: Kadınları, iddetlerini (yani adet dönemlerini) gözeterek boşayın.

Bakara 228: Kadının ayrıldığı koca yeniden barışmak isterse evlilik önceliği ondadır. Erkekler gibi kadınlarında belirli hakları vardır, ancak erkekler kadınlara göre bir derece üstünlüğe sahiptir.

Bakara 229: Boşama (lafının tekrarı) iki defadır, fazlası halinde kadını ya rızası ile tutmak ya da güzellikle göndermek gerekir.

Bakara 230: Eğer bir erkekarısını üç defa tekrarlayarak boşamış ise, o kadını, başka bir erkekle evlenip boşanmadan yeniden alamaz.

YORUM:

Kuran'da evlilik tamamen erkeğin talep ve girişimine bırakılmış ve dört kadın alma limiti, sadece nikah için getirilmiştir, eş gibi kullanılabilen cariyeler için herhangi bir kısıtlama söz konusu değildir.

Evlenme gibi boşanma da, kurana göre, erkeğe ait bir haktır (kuran'da kadının kocasını boşaması yoktur) ve bir erkeğin karısını boşaması için üç defa arka arkaya ona boşadığını söylemesi yeterlidir.

Çağdaş dünyada bu tür bir evlilik ve boşanma sisteminin olabileceğini tartışmak bile gereksiz.

Kuran'da ceza sistemi:

Maide 45: Tevratla onlara şöyle dedik, cana can göze göz, dişe diş, (yani kısas-aynen cezalandırma) yaralar da kısasa tabidir. Kim kısası bağışlarsa onun için kefarete (sorumluluk) olur.

Not: Bu surenin 44. ayetinde "**biz doğruya rehberlik ve nur için tevrati indirdik**" diyerek tevratin Allah emri olduğu vurgulanmıştır.

Bakara 179: Ey akıl sahipleri, kısasta sizin için hayır vardır.

Nisa 92: Yanlışlık dışında bir müminin bir başka mümini öldürme hakkı yoktur, yanlışlıkla bir mümini öldüren mümin bir köle azat etmeli ve ölenin ailesine bir diyet ödemelidir. Ölenin ailesi diyeti bağışlayabilir.

Eğer öldürülen mümin olduğu halde, size düşman bir toplumdansa ise, mümin bir köle azat etmek yeterlidir, eğer öldürülen dost bir toplumdansa ise, diyet ödemek ve mümin köle azat etmek şarttır, ancak, öldürenin durumu bunları yapmaya yeterli değilse, tevbesinin Allah tarafından kabulü için iki ay peşpeşe oruç tutmalıdır.

Bakara 178: Ey iman edenler (kasıtlı) öldürülenler hakkında size kısas farz kılınmıştır, hüre hür, köleye köle, kadına kadın öldürülür. Ancak ceza, öldürülenin velisi tarafından bir miktar bağışlanırsa, taraflar hakkaniyete uymalı ve öldüren, belirlenen diyeti ödemelidir.

Maide 38: Hırsızlık eden erkek ve kadın yaptıklarından ceza alarak elleri kesilir.

YORUM:

İslamın ceza sisteminin özünü, kısas, yani bir kimseye ve-rilen zararın (öldürmek dahil) aynısının yapana da uygulanması oluşturmaktadır.

Bir arada, tarafların anlaşması halinde, belirli bir tazminat ödenerek cezanın azaltılması ya da tümünden kaldırılması da mümkündür.

Çağdaş bir hukuk sisteminde, özellikle kamu suçlarında (cinayet, hırsızlık vs.) kısas ya da para karşılığı affetme gibi yöntem düşünülemez.

Hele hırsızın elinen kesilmesi, tüm bedensel cezaların kaldırıldığı çağımızda, telaffuz bile edilemez.

İslamda içki yasağı:

Bakara 219: Sana içki ve kumar hakkında soru soranlara deki: ikisinde de büyük günah vardır.

Maide 90: Eyiman edenler, içki, kumar, putlar, fal ve şans işleri şeytan işi pislikleridir, onlardan uzak durun.

YORUM:

Burada önemli olan, bir insanın birey olarak içki içmemesi ya da kumar oynamaması değildir, bu hükümden hareketle tüm ülkede, inanan-inanmayan herkese içkinin ve kumarın yasaklanmasıdır ve laik yaşamda böyle bir yasaklama kabul edilemez.

İslam da kölelik:

Nahl 75: Hiç bir şeye gücü yetmeyen, başkasının malı bir köle ile, hür bir insan eşit olamaz.

YORUM:

Kuran pek çok ayetinde, kölelik ve cariyelik kurumunu kabul etmiş, hiç bir yerinde yasaklamamıştır, sadece, kölelere iyi davranılması ve belirli koşullarda serbest bırakılmaları tavsiye edilmiştir.

Nitekim, Osmanlı da kölelik hiç bir zaman resmen yasaklanmamış, sadece İstanbul'daki köle alım-satım pazarı 1875'te kaldırılmıştır.

Suudi Arabistan da ise köleliğin resmi kaldırılış tarihi 1962'dir.

Her ne kadar kölelik, çağımızda büyük ölçüde kökü kurutulmuş bir uygulama olmakla beraber, kuran'da hala bir kurum olarak yer almaktadır.

İslamda zina

Nur 2: Zina eden kadın ve erkeğin her birine yüz sopa vurun.

Nur 3: Zina eden erkek ancak zina eden bir kadınla ya da bir müşrikle (islam olmayan) ile evlenebilir, zina eden kadında ancak zina eden bir adamla ve müşrikle evlenebilir.

Nur 4: Namuslu kadınlara zina isnadında bulunup dört şahit getiremeyenlere 80 sopa vurulur ve bir daha şahitlik yapamazlar.

Nur 6-7: Eşlerine zina isnadında bulunup dört şahit getiremeyen erkek, dört defa Allah üzerine yemin etmeli, beşinci defa da (eğer yalan söylüyorsa) Allah'ın lanetinin kendi üzerine olmasını dilemelidir.

Ancak kadın da aynı yeminleri ederse ceza kaldırılır. (Yani taraflar cezalandırılmaz ama evlilik biter)

Nisa 15: Fuhuş yapan kadınları 4 şahit varsa ölene kadar hapsedin.

YORUM:

Sopa cezası bekar zinacılar içindir, evlilerin zinasında recm (yani taşlayarak öldürme) uygulanır, ancak kuran'da recm cezası yer almaz, buna karşın islam dünyasında (peygamber dönemi dahil) recm sürekli uygulanmıştır.

Çağımızda zina, boşanma nedeni olmanın ötesinde herhangi bir cezaya maruz değildir.

Fuhuş yapan kadınların ömür boyu hapis tutulması da çağdaş hukuk sistemine aykırıdır.

İslamda Faiz

Bakara 275: Allah, alım satımı helal, faizi haram kılmıştır.

YORUM:

Birey olarak bir insanın faiz alıp vermesi kendisine kalmış bir husustur, ancak çağımızda bu anlayışın

ekonomik bir kural olarak uygulanması söz konusu olmaz.

Zaten, uygulamada, en katı şeriat ülkelerinde bile, bu kural, çeşitli adlar altında ve çeşitli yollardan sürekli çiğnenmektedir.

İslamın diğer dinler ve mensupları ile ilişkileri

Fetih 28: Allah, bütün dinlerden üstün kılmak üzere islamı göndermiştir.

Ali-imran 85: islamdan başka din arayanlar, ahirette cezalarını görecektir.

Maide 51: Ey müminler, yahudileri ve hıristiyanları dost edinmeyin. Onlarla dost olan onlardır.

Tevbe 23: Ey iman edenler, eğer küfrü (yani dinsizliği) imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi bile veli edinmeyin, onlarla dost olmayın.

Tevbe 29: Kendilerine kitap indirilenlerden (yani hıristiyanlar ve yahudiler) Allah'a ve ahiret gününe inanan ve Allah ve resulünün haram kıldığını haram saymayanlar ve hak dinini (yani islamı) kabul etmeyenlerle ezilinceye ve elleri ile cizye (gayrimüslimlerden alınan bir tarım vergisi) verinceye kadar savaşın.

Tevbe 73: Ey Peygamber kafirlere (dinsizlere) ve münafıklara (dinden çıkanlara) karşı cihad et, onlara sert davran.

Nisa 95: Müminlerden (özür sahibi olanlar dışında) herkes, malları ve canlarıyla cihad etmelidir, Allah onları üstün kılar ve yerleri cennettir.

Saff 11: Allah'a ve resulüne inanıyorsanız, mallarınız ve canlarınız ile cihad (yani islamı yayma savaşı) ediniz.

YORUM:

Kuran 114 sure ve 6666 ayetten oluşmuş bir kitaptır.

Şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki, bu 6666 ayetin en az % 90'ı insanları "**iyi insan-iyi kul**" olmaya yönlendiren, çağdaş yasalarla ve çağın değer yargıları ile, genel anlamda ters düşmeyen ayetlerdir.

Ancak, ne var ki, bu yazımda örnekleme yoluyla ortaya koyduğum ayetler de kuran ayetleridir ve bu ayetlerin, bırakın giderek globalleşen çağdaş dünyada geçerli olabilmeleri, bana göre, kuran'ın bütünlüğü dikkate alındığında, kuran'ın temel felsefesi ile bile uyumlu oldukları söylenemez.

"Dinde zorlama yoktur" (Bakara 256),

"Müslümanlar, iyiliği emreden, kötülüğü men eden bir toplum olun" (Al-i imran 104-110) **"Allah doğru, güzel davranmaları sever"** (Al-i imran 134) türü yüzlerce ayeti ve inancın yanında akli kullanmayı da öneren onlarca ayeti bulunan bir dinde, yaşanan çağda uymayan ayetler yerine, çelişkileri aşarak, sadece ve tamamen, çağdaş yaşama uyumlu ayetlerin ön plana

çıkarılması, inanıyorum ki, bir zorunluluğun ötesinde, Kuran'ın genel yorumuna da aykırı değildir.

Yaşadığımız çağda, müslümanlar, başta museviler, diğer dinlere inananları düşman gibi görmeyi bırakmak ve onlarla birlikte, çağdaş dünya ilkelerine uygun bir şekilde ve barış içinde yaşamayı öğrenmek, kabullenmek zorundadırlar.

Hırsızın elinin kesilmemesi, zina yapana sopa atılmaması, katilin para verip kurtulamaması, birilerinin içki içip kumar oynuyor olması ve kadınların toplum içinde ikinci sınıf insan olma konumundan çıkarılması, artık müslümanları rahatsız etmemelidir.

Çağdaş bir müslüman, dinin, sadece ve tamamen, kendisi ile tanrısı arasında, bireysel bir inanç ve uygulama konusu olduğunu bilmek, başkalarının inançlarına kesinlikle saygı duymak ve kamusal alanlarda, hiç bir dine ait olmayan çağdaş ve evrensel hukuk kurallarına uymayı tartışmasız bir şekilde kabullenmek durumundadır. Dahası, olayı bu şekilde görmek ve uymak, **"medeniyetler çatışması"** diye adlandırılan, aslında islam dininin uygar dünyaca dışlanması anlamına gelen ve giderek olumsuz sonuçları yaygınlaşan sakat anlayışı önlemenin gerektirdiği bir zorunluluktur da.

Zira, çok iyi biliniyor ki, **"bu felaket senaryosunun yaratıcıları olan islamcı teröristler"**, kuran'ın bu tür ayetlerini kendilerine dayanak olarak göstermektedirler.

Onlarla mücadele edebilmenin, onları islama zarar vermekten uzaklaştırabilmenin ve en önemlisi, islam toplumlarında çağdaş yaşamı yaygınlaştırabilmenin tek çözümü, kesinlikle, islam toplumlarının, bu örneklerini verdiğim çağdışı ayetleri değil, kuran'da çoğunluğu oluşturan, insanları, **"iyi insan-iyi kul"** olmaya çağıran ayetleri geçerli kabul etmeleri ve çağdaş değerlere ve çağdaş yaşama aykırı ayetleri, **"YOK KABUL ETMELERİ"** ile mümkündür.

Çağdaş müslümanlar, islam dininin böyle bir **"reform"** yatkın olup olmadığı ve **"Kuran'ın bazı hükümlerinin uygulamadan kalkıp kalkamayacağı"** tartışmalarına hiç dalmadan bu devrimi başarmak zorundadırlar.

Aksi durumda, çok açık ki, 21. yüzyılın en az ilk yarısında, islam, uygar dünyaca dışlanacak, uygar batı ülkelerinde yaşam şansı bulamayacak ve bu durumdan sade, ılımlı, ve çağdaş anlayışlı müslümanlar bile olumsuz olarak etkileneceklerdir.

Kendi ülkelerinde yaşayıp, çağdışı bir islam anlayışını sürdürmek isteyenlerin de, Afganistan, Irak, Filistin ve Lübnan örneklerine bakarak kendilerini nelerin beklediğini görmeleri mümkündür.